

"Llibertat i límits en l'educació dels nostres fills i filles"

Per Carme Thió

Resum de la xerrada a l'Escola Decroly de Barcelona

Carme Thió va plantejar d'entrada que probablement tots ens posaríem d'acord a l'hora de definir que voldríem per a les nostres criatures: que fossin felices, autònomes, responsables, capaces... El que resulta més difícil es com actuar per ajudar-les en aquest camí.

Els tres eixos que ens proposa com a vertebradors de l'educació i sobre els quals ens proposa reflexionar són: AFECTE, AUTONOMIA I AUTORITAT

1. Afecte

L'afecte es bàsic per a l'autoestima de les nostres criatures. Ben segur que les estimem com a pares, però la dificultat rau en com els fem arribar el nostre afecte.

- **L'afecte ha de ser incondicional:** Es pot expressar amb una frase prou expressiva: "Si el meu fill/a fa alguna cosa bé l'estimo i estic content/a i si fa alguna cosa malament l'estimo i estic enfadat o enfadada".
- **L'afecte té a veure amb el respecte a les criatures** Els prejudicis i tòpics són un entrebanc per la relació afectiva amb les nostres criatures. Per exemple, un dels tòpics més comuns: *"el meu fill/a em pren el pèl"*. Aquesta creença contamina tota la relació amb elles perquè: en primer lloc partim d'una desconfiança bàsica i en segon lloc si pensem això ens sentirem molt malament com a pares. Ens proposa substituir prejudicis i tòpics per una actitud més respectuosa i interrogadora. En front dels prejudicis, és possible intentar esbrinar que els passa, que pensen...
- **L'afecte té a veure amb saber preguntar** (sempre que estiguem disposats a acceptar la resposta), *escoltar i investigar*. Ens posa l' exemple d'una mare frustrada perquè li havia comprat unes sabates noves a la seva filla i al dia següent la nena estava plorant i queixant-se. La mare la va culpabilitzar de seguida ("mira jo... que t'he comprat i tu..."), tanmateix després va descobrir que la seva filla no es podia posar les sabates perquè tenien un paper a dins.
- **L'afecte té a veure amb l'acceptació del fill/a tal com és.** De vegades costa acceptar un nen o nena perquè no respon a les nostres expectatives: esperavem un fill/a artista, esportista, actiu com nosaltres, però mai no hi ha una correspondència exacta entre el fill somniat, desitjat, esperat i el fill real.
- **Les etiquetes no ajuden i fan mal a les criatures.** És diferent dir: ets una marrana, que: això que has fet és una porqueria. Si nosaltres veiem a un nen d'una manera determinada i rígida el nen acabarà veient-se i comportant-se tal com nosaltres el veiem.
- **De vegades enviem missatges contradictoris:** diem una cosa i en fem una altra. Els pares i adults som un model per a les criatures. Posa l'exemple d'una mestra que no vol que els nens s'acusin entre ells i els ho diu, però quan ha passat alguna cosa el primer que diu és: ¿Qui ha sigut?

Així doncs fer arribar el nostre afecte a les criatures passa per una actitud de respecte, escolta, acceptació i interrogació.

2. Autonomia

La tesi principal és que com a pares val la pena acompanyar i impulsar el procés cap a la autonomia. Una criatura autònoma és aquella que és capaç de fer, pensar i decidir per ella mateixa en la mesura de les seves possibilitats.

Hi ha dues vies per a l'afirmació d'un mateix: la confrontació amb l'altre i l'autonomia. La primera és més dolorosa. L'exemple prototípic és el "no" de la criatura de dos o tres anys que diu a tot no, la qual cosa és molt pesada per als pares i també dolorosa per ella, perquè està enfrontant-se a

aquells que estima i de qui depèn encara tant. La segona via és l'autonomia que redueix molt la dependència i les relacions agressives amb els altres.

¿Què és o quines són les actituds que poden impulsar o al contrari obstaculitzar el procés?:

- **La sobreprotecció no ajuda gens.** Quan estem fent, pensant i decidint coses que les criatures poden fer per elles mateixes estem privant de l'alegria d'aconseguir fites, de valorar el propi esforç, de possibilitats per desenvolupar capacitats intel·lectuals i afectives de resolució de problemes tan necessàries per a tot aprenentatge i la vida.
- **Ser autònom no és el mateix que ser obediència.** Si les criatures només fan les coses per obediència, estem afavorint la dependència. Podran ser hàbils i capaces però no autònomes, perquè no decidiran ni faran per iniciativa pròpia sinó pels altres.
- **Ser autònom no vol dir fer el que a un li dona la gana.** Seguir el propi impuls no implica ser lliure perquè moltes vegades un es deixa portar sense poder decidir ni tan sols escollir el que li interessa i convé més.
- **És important donar a escollir al nen allò que pot decidir.** Hi ha coses que el nen encara no pot decidir per ell mateix. No se li pot preguntar per exemple si vol anar a dormir perquè el nen/a necessita descansar, però sí les seves preferències entre coses. (O si ha d'ordenar quan prefereix fer-ho, per exemple etc.)
- **Ser autònom vol dir assumir les conseqüències dels propis actes.** La Carme ens explica un exemple extrem d'un nen que en l'època posterior al control d'esfínters no feia mai caca a l'orinal, però tanmateix eren els pares que després el netejaven, el canviaven. Amb el seu consell, van canviar d'estratègia i, sense enfadar-se, van deixar que fos el nen que fes tot el que calia després de fer-se caca a sobre. En aquest cas van poder resoldre el problema en un temps no massa llarg.
- **Ser autònom vol dir poder acceptar l'error i l'equivocació.** De vegades els pares no deixem que les criatures provin i s'equivoquin, perquè sempre estem allà per subsanar els errors, oblots, equivocacions, els ho donem tot mastegat. Equivocar-se forma part del procés de tot aprenentatge.

3. Autoritat

Com exercim l'autoritat. Un pot guanyar-se l'autoritat o al contrari gastar-la, desautoritzant-se un mateix. Reflexionar sobre això ens permetrà adonar-nos de com contribuïm com a pares que les criatures ens facin o no ens facin cas.

Els nens i nenes estan buscant límits contínuament, els necessiten per sentir-se segurs, per saber fins on poden arribar. "El nens no busquen la bufetada, busquen els límits".

- **Quan el no acaba sent un sí.** De vegades ens compliquem nosaltres mateixos quan diem moltes vegades no sobre algun tema concret però el no acaba sent un sí. Si no ens veiem amb forces per sostenir un "no" (al que demana el nen, per exemple), més val no dir no, perquè ens desvaloritzem com autoritat si el nen sap que de totes maneres acabem fent el que ell vol.
- **Cal poder establir normes amb el convenciment que allò que diem es farà.** En la mesura que estem convençuts del valor i la importància d'una norma podrem transmetre-la amb autoritat i fer-la complir
- **Cal conèixer el que som capaços de suportar** per no portar les situacions al límit, això farà que podem aturar-les sense arribar a perdre el control.
- **Les normes han de ser mínimament argumentades i raonades, però de vegades és important acabar les situacions,** que d'altra manera es fan interminables. Hi ha certes coses que són així i prou i això forma part de l'aprenentatge de les limitacions de tota vida humana.
- **L'autoritat no és una lluita de poder.** No es tracta d'una baralla amb les criatures a veure qui pot més. Ens posa l'exemple de uns pares que posen un parany al fill adolescent per fer-lo caure, pescar-lo en una mentida. El noi fa una campana, els pares se'n assabenten i en comptes de dir-li directament el que saben, el sotmeten a una prova, per enxampar-lo. Si un té la informació és més honest fer-li saber d'entrada.
- **L'autoritat ha d'anar lligada a l'empatia** que és la capacitat de posar-se a la pell de l'altre. Empatitzar amb l'altre no vol dir permetre-li qualsevol cosa però sí reconèixer-li els seus sentiments. Com en el cas d'una mare que té de portar a la seva filla a logopèdia i cada dia és un malson. Fins que es pot fer càrrec de la situació i pot verbalitzar a la seva filla com de molest que li deu resultar haver d'anar cada dia a logopèdia. No deixen d'anar-hi però la guerra s'acaba.

- **Moltes mares que actualment treballen, se senten culpables** de no estar prou temps amb les seves criatures (sense valorar la part positiva del model que estan transmetent als fills/filles: de participació social per part de la dona) i llavors quan estan amb ells /elles intenten compensar-ho i sovint implica no posar els límits necessaris, donar-ho tot i no prohibir res.

Afecte, Autonomia i Autoritat: aquests tres doncs són els eixos sobre els quals s'assenten unes bones bases perquè les nostres criatures siguin més felices, responsables, autònomes i capaces.